Твоят вестник!

АРДИНСКИ ГЛАС

месечно издание на общинска администрация и общински съвет - Ардино

година XIII, брой 137, ноември-декември 2014 www.ardino.bg

ПРАЗНИЧЕН ПОЗДРАВ

Уважаеми жители на община Ардино,

Най-чаканите от малки и големи празници наближават. Броени дни остават до Коледа и началото на Новата 2015 година.

В тези дни изпълваме сърцата си с повече надежда и вяра. В тези дни с най-добри чувства си подаряваме и най-важното - добрата и обич! В празничните мигове си правим и равносметка на постигнатото през отиващата си година и се замисляме какво ни чака, какво бихме желали да сторим, докъде искаме да стигнем през настъпващата година.

Изпращаме трудна и динамична година, в която имаше множество трудности, но и успехи. И през 2014 г. в град Ардино и общинските населени места реализирахме и поставихме началото на нови проекти, които реално подобряват живота в общината и носят удовлетворение на всички нас.

Скъпи съграждани,

Новата година е пред нас. Надяваме се тя да бъде по-добра! Нека ви донесе здраве, удовлетворение и сили за бъдните дни! Приемете най-искрени благопожелания за ползотворни дела, за топлота и доброта - даряване и получаване, за дни на радост с усмивки и веселие, за мигове на сбъднати мечти.

Пожелавам ви здраве, житейски сполуки, мирни и щастливи дни през 2015 година. Весели празници!

Ресми МУРАД
Кмет на Община Ардино

Сезгин БАЙРЯМ
Председател на Общински съвет

ЩАСТЛИВА, МИРНА, СПОРНА И ЩЕДРА НОВА 2015 ГОДИНА!

в броя

Делови свят	2
Инфо	3
Актуално	4-5
Разказ	6
Прочит	11-14
Младите	15
Зона	16

Приложение на турски език 7-10

ARDINO'NUN SESİ

Ardino Belediye Yönetimi

GÖZLE GÖRÜLÜR ELLE DOKUNULUR GERÇEKLER YARATIYOR

Ardino'un Sesi yeni 2015 yılınızı kutlarken, sağlık, esenlik, barış ve kardeşlik atmosferinde güzel günler geçirmenizi diler!

BAŞ MUALLİM HASAN SABRİ EFENDİ

АКЦЕНТИ

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГР. АРДИНО ДО 2020 г.

Интегрираният план за обновяване (ИПО), този уникален план за гр. Ардино определя рамката за развитието му в програмния период 2014-2020 г., като интегрира икономическите, екологичните, социалните и инфраструктурните аспекти на желания устойчив и балансиран растеж.

ИПО Ардино отразява новите политически директиви на ЕС за интегриран подход, ориентиран към потенциала и залагащ на партньорство, пространствена и времева координация, както и концентрация върху ограничен брой приоритети в условията на глобална криза.

Акцентите в новата визия отразяват необходимите промени, които трябва да настъпят, за да се гарантира изпълнението на заложените приоритети в изготвените и приети стратегически документи от по-висок ранг - повишаване на стандарта на живот, подобряване на системата за управление на общината.

Жителите на гр. Ардино искат да имат град с „интензивно и балансирано развитие“, „с привлекателна среда за живеене, отдих и бизнес“, град, предоставящ богати възможности за пълноценна жизнена кариера.

ПРОЕКТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА АРДИНО

Равносметката от първия планов период като член на ЕС е 6 големи проекта по Програмата за развитие на селските райони - мерки 321 и 322, на обща стойност 16,6 млн. лв., още над 20 проекта по оперативните програми за 8,3 млн. лв. и други 15 проекта по ПУДООС, СИФ към МТСП, ФАР и други донорски програми на обща стойност около 3 млн. лв. Отнесена към общинския бюджет за тези 7 години (около 45 млн. лв.), стойността на привлечените по проекти средства (близо 27,9 млн.лв.) покрива дял от 66%.

с броя

ПРИ ПОБРАТИМИ

Младежка група от Падина посети Нилюфер и Картал

За първи път падинци осъществиха пътуването си до побратимените Нилюфер/Бурса и Картал/Истанбул. Екскурзията им беше тридневна, но незабравима за цял живот. Те останаха възхитени от архитектурата на посетените исторически и туристически забележителности и в Бурса, и в Истанбул.

Членовете на групата, водени от Кемил Кичуков, бяха посрещнати много сърдечно и приятелски обгърнати от зам.-кмета на община Нилюфер Наджи Кале, председателите на изселническите сдружения Ахмет Кахраман и Олджай Озгьон. При водените разговори обсъдиха идеи и възможности за взаимодействие при осъществяване на културни инициативи.

Кратката, но запомняща се екскурзия ще остане завинаги в съзнанието им и навярно ще ги амбицира да бъдат активната страна за развиване и утвърждаване на ползотворното двустранно сътрудничество най-вече чрез земляческите организации.

ПРОГРАМА ЗА КОЛЕДНИТЕ И НОВОГОДИШНИ ПРАЗНИЦИ В ГР. АРДИНО, 2014 г.

- Благотворителна инициатива АРДИНСКА КОЛЕДА
  Отг.: Зюлфие Ибрямова, Светла Семерджиева

- Коледно шоу с ученици от град Ардино
  Място: ОДК-Ардино
  Дата: 17.12.2014 г. от 15:30 ч.

- Общинска изложба-конкурс „ЗИМНИ ФАНТАЗИИ“ за поздравителни картички, сурвачки и новогодишни аранжировки.
  Място: ОДК-Ардино
  Дата: 17-31.12.2014 г.

- Конкурс за най-добре ръчно изработени картички, коледни и новогодишни сурвачки.
  Място: СОУ „Васил Левски“ - Ардино
  Дата: 19.12.2014 г.

- Благотворителен коледен пазар на ръчно изработени картички, сурвачки и други
  Място: Фоайе на НЧ „Родопска искра - 1921 г.“
  Дата: 22.12.2014 г.

- Отчет на общинския кмет пред ардинската общественост; празничен концерт с участието на любителски художествени детски, училищни и читалищни състави
  Място: НЧ „Родопска искра“
  Дата: 22.12.2014 г. от 17.00 часа

- Коледни и Новогодишни тържества по групи в ОДЗ „Слънце“
  Дата: 22.12.2014 г.; 23.12.2014г./09.30 часа

- Тържество „Дядо Коледа, здравей“ в ЦДГ „Брезичка“
  Дата: 22.12.2014 г.

- Обиколка на ДЯДО КОЛЕДА - 29, 30 и 31.12.2014 г.

- Посрещане на Новата 2015 година - музикална програма, новогодишно хоро, празнични илюминации.
  Място: Центъра на град Ардино
  Дата: 31.12.2014 - 01.01.2014 г. от 23:45 до 01:15 ч.

Общинският съвет прие нови решения

На редовното си декемврийско заседание Общинският съвет подкрепи идеята на кмета на общината за кандидатстване с пакет от проектни предложения пред Министерство на труда и социалната политика по проект „Красива България", мярка 01 - „Подобряване на обществената среда в населените места", със следните обекти на интервенция:

- Църква „Св. Архангел Михаил"
- Джамия - с. Млечино
- Кметство - с. Русалско
- Кметство - с. Ленище
- Административна сграда на БКС.

Общинските съветници одобриха предложенията на кмета за кандидатстване и със следните нови проекти:

- „Реконструкция и изграждане на тротоари на улици в гр. Ардино и с. Бял извор, община Ардино".
- „Водоснабдяване на мах. Ослец, кметство Млечино, община Ардино".

По друга точка от дневния ред, съветниците приеха програма за развитие на читалищната дейност в община Ардино през 2015 г. Те дадоха съгласие д-р Гюнер Бехчет Осман да бъде назначен за прокурист на МБАЛ - Ардино до избирането на нов управител на лечебното заведение.

АКЦИЯ

Благотворителна инициатива

Всяка година в община Ардино се провежда благотворителна кампания АРДИНСКА КОЛЕДА под патронажа на кмета на община Ардино Ресми Мурад. Тазгодишната кампания е насочена към подпомагане на 5 деца с тежки заболявания от общината.

Доброволците към Център за обществена подкрепа - Ардино дадоха старт на кампанията с акция за събиране на пластмасови капачки. Те поставят кутии за събиране с мотото на акцията на много места в града и селата на общината.

Желаещите да се включат в кампанията като дарят парични средства могат да го направят в Общинска администрация, ет. 2 , при Антония Топчиева.

Кампанията за набиране на средства, както и доброволческата инициатива за събиране на пластмасови капачки ще продължат до края на годината.

АКТУАЛНО

БЧК в Ардино отчете дейността си

В края на ноември в област Кърджали стартира отчетната кампания на общинските организации на БЧК. Общото събрание в Ардино прие отчет за дейността си през изтеклата година и обсъди критериите за оценка, приети на заседание на Областния съвет на БЧК - Кърджали. Изключителна активност бе проявена от членовете на общото събрание при съпоставката на резултатите от оценката на ОС на БЧК и самооценката на общинската организация. Заслужено признание получиха доброволците, допринесли със своя безвъзмезден труд за организационното укрепване и развитие на дейностите на БЧК през 2014 година.

Почиваме 5 дни за Коледа и 5 дни за Нова година

С пет последователни почивни дни ще разполагаме за посрещането на новата 2015 година след решение на правителството да обяви 2 януари (петък) за почивен ден.

Новогодишните празници започват на 31 декември, който е неработен ден, и ще продължат до 4 януари включително. Самият 2 януари ще се отработва на 24 януари (събота).

Решението на кабинета за разместване на почивните дни през 2015 г. позволява струпване на по четири почивни дни около още три национални празника - на Освобождението, на Независимостта и Нова година. Неработни дни ще бъдат 2 март (понеделник), 21 септември (понеделник) и 31 декември (четвъртък). Те ще се компенсират в съботите на 21 март, 12 септември и 12 декември.

Решението на правителството ще позволи групиране на почивните дни, за да не се прекъсва работната седмица и да се осигури по-ефективното им използване.

С решение на правителството от м. г. 31 декември 2014 г., сряда, беше обявен за почивен ден, който се отработва на 13 декември 2014 г., събота. Оставащите след Коледните празници два работни дни - 29 и 30 декември 2014 г., са необходими на финансово-стопанските организации за приключване на годината. Съгласно Кодекса на труда неработни са и дните около Рождество Христово и Възкресение Христово.

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - АРДИНО

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Относно: Изграждане на бюст-паметник на писателя Сабахаттин Али в гр. Ардино

Уважаеми дами и господа общински съветници,

Преди седем години в град Ардино беше отбелязана 100-годишнината от рождението на големия писател-хуманист Сабахаттин Али. В тържественото честване, проведено съвместно от Община Ардино и Съюза на българските писатели, взе участие и дъщерята на писателя - проф. Филиз Али. След тържеството, в централния градски парк участниците посадиха дърво за увековечаване паметта на писателя и на юбилейната годишнина.

Световноизвестният турски писател Сабахаттин Али е роден на 25.02.1907 година в Ардино (тогава Егридере).

По повод на юбилейната годишнина на писателя в Ардино, темата за града ни, рожденото място на големия творец, придоби широка публичност, предизвика небивал интерес към нашия град, който получи допълнителна популярност сред интелигенцията и културната общност, както в България, така и в чужбина.

Обществеият съвет за закрила на културното наследство (създаден през м. март 2009 г. на основание чл. 17 от Закона за закрила на културното наследство) предлага на подходящо място в гр. Ардино да се постави бюст-паметник на Сабахаттин Али.

Това ще засвидетелства уважението и почитта на ардинци към един световноизвестен писател, посветил своето творчество на борбата за хуманизъм и справедливост, на идеята за човешката доброта и копнежа на всички хора по света за равенство, чест и достойнство.

Наличието на бюст-паметник на писателя в Ардино, ще бъде израз на нашето преклонение пред неговото хуманистично писателско дело, ще представлява знак за високите критерии при създаването на културна градска среда, ще бъде белег за духовната извисеност на нашето население.

Творчеството на Сабахаттин Али е широко известно в България. Трите му романа и разказите му са преведени и са преиздавани многократно на български език.

Мястото, на което да бъде поставен бюст-паметникът, предлагам да бъде в централния градски парк в периметъра на засаденото за неговата 100-годишнина дърво.

Ресми МУРАД
Кмет на община Ардино

Решение № 456 от 2 декември 2014 г.

1. Общински съвет - Ардино, на основание чл. 17, ал. 1, т. 5, чл. 21, ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и във връзка с чл. 62, ал. 8 от Закона за устройство на територията, разрешава поставянето на бюст-паметник в град Ардино - централен парк, на световноизвестния писател-хуманист Сабахаттин Али за увековечаване на личността и творчеството му.

2. Възлага на кмета на общината в съответствие със законовата уредба да организира възлагането и приемането на идейния проект на бюст-паметника след публично обсъждане с обществеността на Ардино, отреждане на подходящ терен и финансово осигуряване на дейностите по подобряването на градската среда.

Сезгин БАЙРЯМ
Председател

Сабахаттин АЛИ

ПЛАНИНИ

Косата ми сняг на стръмен склон е,
където бушуват луди ветрове,
тясно ми е в равнините.
Моят дом е в планините.

Клетки са ми градовете,
хора, с мен не говорете,
далеч, далеч от мен бъдете!
Моят дом е в планините.

Сърцето ми твърда скала е,
където ято птици пеят,
политнали към висините.
Моят дом е в планините.

Нека друг е с моята любима,
обичта ми да отвее люта зима,
нека бушуват ветровете.
Моят дом е в планините.

Като чуете моята съдба,
и името ми споменете,
погледнете към горите.
Моят дом е в планините.

РОЖДЕН ДЕН

Небесата грейнаха ли,
ти когато се роди?
Луди реки секнаха ли,
ти когато се роди?

Като Слънцето ли бе единствена,
като Луната бяла, девствена?
Като нежно цвете ли бе,
ти когато се роди?

Усмивка ли получи от звездите?
Поздравиха ли те висините?
Земята ли чак се задъха,
ти когато се роди?

Вече са слети нашите души,
по пътя озарен от любов.
На девет бях и тук те чаках,
ти когато се роди!

Колко ли била си красива,
ти, неземна моя дива
На мен съдбата те дари,
още когато се роди!

Превод от турски:

Сабахаттин Али

(25 февруари 1907 - 2 април 1948)

Роден на 25 февруари 1907 г. в Ардино, България. Убит на 2 април 1948 г. на границата с България.

В началното си образование Сабахаттин Али учи в Истанбул, Чанаккале и Ердемит, понеже баща му Али Сабахаттин бил пехотинец и получавал назначения в различни градове. Годините, прекарани в Ердемит били тежки, защото районът бил окупиран от гърците, а бащата на Сабахаттин, който вече бил пенсионер не получавал пенсията си. След като завършва началното си образование продължава да учи в Педагогическото училище в Балъкесир. След петгодишно обучение тук, продължава и завършва Педагогическото училище в Истанбул (1926 г.). Близо година работи като начален учител в гр. Йозгат. После печели конкурс, обявен от Министерството на народното образование и заминава за Германия, където учи още две години (1928-1930). След завръщането си в Турция работи като учител по немски език в гр. Айдън и гр. Конйа. Работи и като драматург в Държавната консерватория.

През 1931 г., след подаден сигнал, е арестуван с обвинение в сепаратизъм. Близо три месеца остава в ареста. След направеното разследване бива оневинен.

По време на престоя си в Конйа е арестуван с мотива, че по време на другарска сбирка рецитира стихотворение, иронизиращо Ататюрк (1932 г.). Близо една година излежава присъда в затворите в Конйа и Синоп. Излиза на свобода след амнистията, обявена през 1933 г.

Пак се връща на работа в Министерството на народното образование. За да докаже промяната във възгледите си, както и своята привързаност към Ататюрк, посъветван от тогавашния министър Хикмет Буюр публикува стихотворението "Benim Aşkım" (Моята любов) в сп. „Варлък" (15 януари 1934 г.). Същата година бива назначен в Дирекция „Издателска дейност" при Министерството.

След като отбива военната си служба през 1938 г. се завръща към учителстването. През 1940 г. влиза в редиците на армията и след това в периода 1941-1945 г. работи като преподавател по немски език в Държавната консерватория в гр. Анкара.

Романът му "İçimizdeki Şeytan" („Дяволът е вътре в нас") предизвиква вълна на неодобрение у националистическите среди. Завежда дело за обида срещу Нихал Атсъз и въпреки че през 1944 г. печели делото, не може да се отърве от острите реакции. Губи работата си след скандалните съдебни заседания.

През 1945 г. заминава за Истанбул и започва да се занимава с публицистика. Не след дълго отново остава без работа. Заедно с Азиз Несин и Ръфат Ългаз издава списания за политически хумор и сатира "Marko Paşa", "Malum Paşa" "Merhum Paşa", "Öküz Paşa" (1946-1947 г.).

Не след дълго списанията биват забранени, а Сабахаттин Али влиза в затвора за три месеца, заради публикациите в списанията.

След затвора търси място за публицистическа изява, но напразно. Решава да отиде в чужбина, но не успява да си издаде паспорт. Опитите да напусне страната легално се оказват безуспешни, затова решава да избяга в България, но на границата бива застрелян от трафикант на име Али Ертекин (2 април 1948 г.).

ТВОРЧЕСТВО

Стихосбирки:
„Планините и вятъра" (1934)
„Мелницата, планините и вятъра" (1965)
„Планините и вятъра", „Серенадата на жабите", „Други стихове" (1988)
Романи:
„Юсуф от Куюджак" (1837-1988)
„Дяволът е вътре в нас" (1940-1982)
„Мадоната с коженото палто" (1943-1988)
Сборник разкази:
„Мелницата" (1935)
„Двуколка" (1936-1983)
„Глас" (1927-1972)
„Нов свят" (1943-1982)
„Стъклен дворец" (1980)
Пиеси:
„Роби" (1966)

КАКТО ПРЕДИ

Дълги години са моите дни,
тежък е пътят ми самотен.
Не мисли, че ти се сърдя,
просто пак съм луд по теб.

Уж на друга се усмихвам,
уж от теб съм надалеч.
Уж знам - не ме любиш,
странно - пак съм луд по теб.

Покорих високи върхове,
но без приятели останах.
Скъпа си ми ти, сестрице,
всъщност пак съм луд по теб.

Сърцето ми с твоето е сродно,
туптят и двете неуморно.
В една посока сме и двамата,
защото пак съм луд по теб.

Превод от турски:
Семра АХМЕД

Старият писател

Той вече не вижда. Зле е с очите. И почти не може да чете.

Понякога вземе някоя книга, прочете с лупата някой пасаж, спре и вдигне глава.

Доскоро се държеше. Дори продължаваше да прави упражнения с малките петкилограмови гирички до леглото. Излизаше навън, да се разходи, да плати тока, нещо да напазарува. Но преди половин година падна и си счупи крака. Кракът вече се пооправи, вече пак може да ходи с патерицата. Но му сложиха някакви пирони, уж щяха да ги махат, но лекарите започнаха да отлагат операцията за махането на пироните - след месец, след два, сега станаха четири, щели да ги махнат след четири месеца. Значи, като мине зимата. Дотогава - патерицата. И тази тъпа, въртяща болка, която не спира ни денем, ни нощем, нито може да седи, нито да лежи. Лягането в леглото е цяло мъчение, ставането от леглото - също. Когато лежи, го боли. Когато седи - също. Не може дълго да стои прав. Какво му остава?

Нищо.

Така ще е.

Не може вече да се движи. Като някой лисугер в капан е. Не може да чете. Какво му остава. Остава му да си спомня.

Но на тези години и спомените идват трудно. Тоест, има много спомени, прекалено много спомени, но някак несвързани, картини, реещи се в пространството, някакви хора, които говорят, но кои са хората, как се казват? Имената им ги няма.

В спомените на стария човек участниците в спомените трябва да се появяват с табелки на гърдите, с табелки, на които да пише имената им. Но табелки няма. Кой беше този? Кой беше онзи?

Остават книгите. Наблъсканите в старата етажерка книги, натрупаните на няколко високи кули върху бюфета книги, и онези на масичката, и онези под масичката, и книгите на облегалката на креслото, и наредените върху кушетката. За какво са му сега тези книги? Не му трябват. Някои от тях непрочетени, повечето - прочитани многократно. Не му трябват вече.

Трябват му само за едно - да ги взема понякога, да гали кориците им, защото сега те са едничките му приятели, едничките му другари, да прелиства страниците, понякога дори да взема лупата. Но може да прочете най-много един пасаж. И окото му се насълзява, и през сълзите буквите стават ту големи като птици, ту малки като буболечки.

Само най-отгоре на етажерката има повече място. Там има наредени седемнайсет книги. Неговите книги. Книгите, които е написал той, старият писател.

Дадоха ми една книга на този писател и я прочетох. Не бях чел нищо от него, само името му бях чувал. Като я прочетох, му се обадих да се видим. Това стана, преди да си счупи крака. Още можеше да излиза, да ходи. Видяхме се в кафенето пред неговия блок. Говореше тихо и кротко, погледът му беше много жив.

- Как си описал така добре времето отпреди два века и половина? - попитах го. - Откъде знаеш всичко това? Откъде знаеш с какво са си лекували раните? Откъде знаеш толкова много за билките? Откъде знаеш какви молитви са казвали старите жени, когато са помагали на родилките? Откъде знаеш тези десет рецепти за качамак? Хайде, за самото време си чел документи, свидетелства, но има подробности от бита, които няма къде да се прочетат. А ти ги знаеш.

- Не знам откъде. От баба ми. А тя - от нейната баба. А тя пък - от нейната.

- Дай ми още някоя твоя книга.

- Ще ти дам. Само трябва да се качим горе.

Качихме се горе, на третия етаж в един от входовете на българия като китайска стена блок. Това беше през пролетта. Няколкото дръвчета около паркинга тъкмо бяха почнали да се разлистват.

Видях стаята, видях кушетката, видях книгите, струпани навред. Гледката от прозореца - паркинга и дръвчетата. Старият писател седна на кушетката, а аз седнах на старото, посивяло като стара алаша кресло. Поговорихме още малко.

- Да ти сипя малко ракийка - рече писателят.

И сипа в две чашки.

- Чакай да ти разправя - каза, като отпи. - Когато баба ми раждала най-малкия брат на баща ми, било Балканската война. В селото - само жени, деца и старци. Но същият този ден се зажребила и кобилата. И всички отишли в дама, при кобилата. Баба ми родила самичка. Сама отрязала пъпната връв. После жените дошли и при нея. Възбудено гълчали една през друга какво хубаво жребче се родило. Било през Балканската война. Конете били взети по обозите на войската. Раждането на жребче било важно събитие. Един кон можел да изхрани цяла къща.

- Помниш ли онзи разказ на Хемингуей? Как му беше заглавието? За онзи баща, който лежал на горния нар и присъствал на раждането на жена си. И не могъл да понесе виковете ѝ. И си прерязал гърлото от ухо до ухо.

- Книгата е тук някъде. Можем да проверим, ако я намерим. „Индианско селище“ май се казваше. Да. „Индианско селище“.

- Аз ще тръгвам. Пак ще ти се обадя. Като прочета книгите, ще ти се обадя. А тази книга за времето отпреди два века и половина ще се опитаме да преиздадем.

Така го казах, сякаш бях собственик на издателство. Исках да му вдъхна кураж.

Станах от креслото и видях портрета на Хемингуей. Имах абсолютно същия вкъщи. Щампа върху платно, опъната върху евтина дървена рамчица. Беше полузакрит от книгите върху бюфета и затова не го бях видял в началото.

Прибрах се вкъщи по тъмно. Светнах лампата в стаята. Огледах камарите с книги, погледнах и към портрета на Хемингуей на стената. Бях си го купил за пет кинта от някакъв художник на „Кристал“ навремето. Евтина щампа върху платно, опъната на дървена рамка.

Отвреме-навреме се обаждам по телефона на стария писател.

- Дръж се - казвам му. - Ще преиздадем онази книга.

Сякаш съм собственик на издателство.

- Държа се - казва старият писател.

Но всеки път все по-бавно идва до апарата. И всеки път гласът му звучи по-глухо.

Деян ЕНЕВ

ARDİNO'NUN SESİ

• Kasım - Aralık 2014 •

• Hazırlayan: Saffet Eren •

Ardino Belediye Yönetimi

GÖZLE GÖRÜLÜR ELLE DOKUNULUR GERÇEKLER YARATIYOR

Yeni projelerle değişimi yaşayan, yenilenen Ardino'da yüzler gülüyor. Ardino Belediye Başkanı Resmi Murad'ın önderliğinde hayat bulan önemli projeler ilçenin de çehresini değiştirdi. Halkın sorunlarını kendine vazife sayan Başkan, karakterinden gelen sorumluluk duygusuyla, Ardino'nun yolsuz, susuz köylerine hizmet götürme uğraşından da hiç ödün vermedi. İkinci dönem görev yapan Resmi Murad, hedef noktalarını şöyle özetledi:

- Benim en büyük özlemim Ardino'nun kalkınması, Ardino halkının daha iyi şartlarda yaşamasıdır. Her kınumda iyi hizmet verilmesi peşindeyiz. Bu doğrultuda elimizden geleni esirgemedik, esirgemeyeceğiz de. Ben hayata sorumluluk olarak bakıyorum. Biz her köye, her mahalleye yol yapmayı kendimize vazife aldık. Her köyde su olması için çalışıyoruz. Başkan olarak Ardino'da sıkıntı çeken insan kalmasın istiyorum.

Turistik açıdan önemli değerlere sahip ilçemize ün kazandıran Şeytan Köprü, Kartal Kayalıkları, Krivus Kalesi, ulusal ölçekte önem taşıyan eşsiz tatil alanı Belite Brezi ve muhteşem huş ormanları... Avrupa Fonlarından yararlanan belediye yönetimi, birçok yerlerin görülesi, gezilesi ve doğa ile iç içe gelinesi durumuna getirdiği artık gözle görülür elle dokunulur birer gerçek.

Ardino'un Sesi yeni 2015 yılınızı kutlarken, sağlık, esenlik, barış ve kardeşlik atmosferinde güzel günler geçirmenizi diler!

BAŞ MUALLİM HASAN SABRİ EFENDİ ——→ *sayfa 8'de*

BAŞ MUALLİM HASAN SABRİ EFENDİ

Hasan Sabri Efendi'yi bilmeyen, adını duymayan yoktur sanırım. Erenlerden biri diye söylenen böyle bir kişinin varlığını ta ağzımızın süt koktuğu yıllarda cahil ana babalarımızdan dinlemiştik.

Hasan Sabri Efendi'yi tanımak, gerçek portresini çizmek için hayli ter dökmek gerekir. İlk yerde İstanbul'a uğramak, Atatürk'le yüzyüze geldiği Edirne'yi araştırmak, alınan duyumlara göre sürgün edildiği Rodos adasını dolaşmak icap edecektir. Ayrıca bir sıra gazete ve dergilerin sayfa sayfa aktarılması kaleme aldığı yazıların derinliğine inerek yaşam öyküsünden ibret dersleri serginelenecektir. Görünen o ki, Hasan Sabri Efendi'yi anlatmak için uzun bir araştırma gereklidir ve onun gerçek simasını gün ışığına çıkarmak için özel bir sempozyuma ihtiyaç vardır diye düşünüyorum.

Hasan Sabri Efendi gerçek anlamda eğitimciydi, parlak fikir ve düşünce adamıydı. Talebeleriyle ilişkilerine düzenli olarak sevecenlikle yanaşır, hele de karşılıklı güven ve hoşgörü ortamlarına büyük önem verirdi. Ayrıca pırıl pırıl giyimi kuşamı her adımda davranışlarıyla mektepte olduğu gibi sokakta da herkeslerin saygı ve sevgisini kazanıyordu. Tek sözle susarken bile konuşan bir kişiliğe sahipti. Hatırlarım sohbet sırasında bir arkadaşımız, Hasan Sabri Efendi'den öğrendiklerimi tüm pedagoji eğitimi gördüğüm yıllarda öğrenemedim demişti. İnanıyorum. Hocamızın eğitim alanı sadece ders odası değil, fırsat bulur talebelerine dünya görüşü aşılayan bilgilendirme yollarını bulur, bol bol aydınlatırdı.

Ayrı ayrı yöntemlerin böyle bir oturumda saptanması mümkün olmayacağı için şunu söylemek gerekir, Hasan Sabri Efendi'nin sahip olduğu bilgi pınarı, yaş farkı demeden herkesleri besleyecek kadar bereketliydi. Talebelerini sevmesini bilen, muallimlik görevine özveriyle yanaşan eğitim adamıydı.

Yazar Halit Aliosman DAĞLI: Hasan Sabri Efendi'nin talebeleri olarak bizlerin, hocamız hakkında anılarını paylaşması ayrıca bir onur ifade eder.

Hatırlarım sınıfımızda 75 talebeydik. Harf sırasıyla numaram 69'du. Bir sınıfta 75 talebe, düşünebiliyor musunuz şimdi yedi sınıflı bir okulun kaç öğrencisi var acaba! Ve hocamız bu talebelerin birer adını, aile durumunu biliyordu. Kendine özgü eğitim yöntemleri uyguluyordu. İznizle onlardan bir tanesini sizlerle paylaşmak istiyorum. Bilinen şey, teneffüs sırasında talebeler arasında itişmeler kakışmalar olur, böyle bir olay dolayısıyla yaramazlık yapıyor diye numaramı kara tahtaya yazmışlardı. Hocam derse girdi, sandalyesine oturdu ve sordu: Kimdir bu 69 numara. Biliyordu, yanıt almadan Halit gel buraya dedi. Beni yanıbaşına aldı, sandalyesinden doğrularak yüzüme baktı ki, boyum O'nunkinden bir karış daha yüksek. Benim alınacağımı bildiği için besbelli, gülümsedi ve: Boyuna bak, dedi, utanmıyor musun yaramazlık yapmaya. Kırmızı boyamız boldu o yıllarda. Yüzüm kızıllara boyandı, yandım. Ve o gün bugün hayatımda hiç yaramazlık yapmadım...

Rahmetli Hasan Sabri Efendi eğitimci olduğu kadar toplumcuydu da. İnsan dostuydu. Herkeslere karşı ince duygulu, dost yürekli bir insandı.

Yalın bir gerçektir ki, muallim efendiler memleketi olan Ardino yöremizde yetişen muallimlerin Baş Muallimi Hasan Sabri Efendi'dir. Bunu gene gene hatırlamamız, bilmemiz, bildirmemiz gerekir. Bu arada önemle anımsatılması gereken bir husus daha var sanıyorum. Muallim efendilerimizle yan yana, aynı sevgi ve özveriyle bizler önünde yurt ufuklarını aydınlatan Bulgar öğretmenlerimiz vardı, şimdi de vardır. Bunlar arasında Rayna Zagorova'yı saygıyla anmak istiyorum. O isli köy mesçitlerinde Elif-Be alfabesiyle onlarca namaz duası ezberleyen, Kur'anı hatim ederek hocalara defalarca gömlek giydirdikten sonra tek Bulgarca harf ve kelime bilmeden Ardino Türk mektebine gelenler karşımızda O'nu bulduk, Bulgar alfabesini onun analara özgü sabır ve gayretiyle öğrendik. Dersi iyice belleyebilmemiz için Bulgarca konuşur Türkçe açıklamasını yapar, usanmadan yorulmadan çalışırdı. Öyle ki, bizler böylesine gayretli Bulgar öğretmenlerimiz olduğunu da hiçbir zaman unutmuyor, aramızdan ayrılanları minnettarlıkla anıyoruz.

Halit Aliosman DAĞLI

● TÜRKÇE DERSLERİ ● sayıdan sayıya ● TÜRKÇE DERSLERİ ●

OKUYALIM, ANLATALIM, YAZALIM

KURBAĞALAR KORKUNÇ MU?

- Neden kaçıyorsun, Bobi?
- Korkuyorum, babacığım. Bahçe kapkaranlık. Hadi girelim içeri.
- Bobi, sen karanlıktan mı korkuyorsun? Bense seni cesur bir çocuk biliyordum.
- Öyle ama, yolun orasında bir şey zıpladı...
- Nerede? Burada mı? Bu bir kurbağacık. Sen bir kurbağacıktan mı kaçıyorsun?
- Kurbağalar korkunç değil mi?
- Değil tabiî. Kurbağalar hatta korkar. Onlar senden de korkuyorlar. Şimdi sen ona doğru yürürsen hemen korkup kaçacak. Sen tavşanın ne olduğunu biliyorsun değil mi? Hayvanların en ödleği. Oysa kurbağalar tavşandan bile korkup kaçıyorlar.

Elin PELİN

Okuduğumuzu anladık mı? Yanıt verelim.

1. Bobi bahçe yolunda ne görmüştür?
2. Tavşan mı daha korkak, yoksa kurbağa mı?
3. Evinizin önünde bahçe var mı? Varsa içindeki çiçekleri defterinize yazınız.

Sözcüklerin anlamı

ödlek: Korkak
cesur: Cesaretli, korkmaz
zıpladı: Sıçradı, atladı, havaya fırladı.

Anlatalım, yazalım

1. Yazının başlangıcında kaç harf vardır?
2. Bu yazıya daha nice başlık konabilir?
3. "Cesur" kelimesiyle üç yeni cümle kurunuz.
4. Sıra başlarında çizgi var. Niçin?

TÜRKÇEM

Müzeyyen AVCIOĞLU

Ana dilim
Benim özüm Türkçem
Benim közüm
Her sözüm Türkçem
Sesim dağlarda
Türkçe yankılanır
Yankısı duyulur uzaktan
Türkçem
Türkçem

Ana dilim
Duygularım
Sevdam aşkım
Bal kaymağım
Göz nurum
Benim özüm
Atam'dan armağanım
Atam'dan harf ırmağım
Türkçem
Türkçem

Ana dilim
Sevincimin acılarımın
Gözyaşımın sahibi
Ana sütümün
Helalinde hep gizli
Sevdiğime yazdığım
Mektuplarım sözlü
Namelerimin sahibi
Türkçem
Türkçem

Ana dilim
Dağımda taşımda
Yazılısın
Toprağımda aşımda
Baş ucumda sazımda
Kazılısın
Ninemden dedemden
Ölümsüz hatırasın
Türkçem
Türkçem

Ana dilim
Efsanemsin
Sevdalı destanımsın
Al yazmalı
Beyaz güllü fistanımsın
Basma eteğimde
Türkçe yazılansın
Özümsün sözümsün
Ana gözümsün
Türkçem
Türkçem

Ana dilim
Tarihimde
Geçmişimle köprümsün
Gelmiş geçmiş özsuyum
Ömrümsün
İçimde hiç bitmeyen
Tükenmeyen közümsün
Türkçem
Türkçem

ÜNLÜLER, ÜNSÜZLER

● Göz önüne getiriniz; evinize Türkçenin harfleri güzlenmiştir. Tavana gizlenen sayısı 8, odalarında bulunan sayısı ise 21. Harflerin adlarını söyleyin.

ünlüler
a e ı i o ö u ü
sert ünsüzler
b c d g j l m n r y v z
yumuşak ünsüzler
ç f h k p s ş t ğ

● Ünlüleri teker teker söyleyin.

Türkçede 8 ünlü ses vardır.
Ünlüler, ağzımızdan bir engele uğramadan çıkar.

● Haftanın günlerini sırasıyla söyleyin. Günlerden her biri nasıl sesle başlar?
Pazartesi Salı Çarşamba Perşembe Cuma Cumartesi Pazar

● Ünsüzle başlayan beşer insan ve çiçek adı söyleyin.

Ünsüzler, ağızdan çıkarken az çok bir engele uğrar.
Ünsüzler, ünlülerin yardımı ile okunur.

● DOĞUMUNUN 60. YILINDA ŞAİR FEHİM HOROZOV'U ANIYORUZ ●

ÖLÜM YAKIŞMADI SANA ŞAİRİM

Fehim'in şiirini sevdim

Türkçe yazdıklarını da, Bulgarca olanları da. 'Fehim Hüseyinov'ları da 'Filip Horozov'ları da. Çünkü ülke genelinde olup bitenleri, yaşanan değişimleri, özellikle o sancılı süreci çok iyi biliyordum. Her şeyi çok iyi bildiğim içindir ki, Fehim'in kırılgan ruhunda esen fırtınaları da en iyi anlayanlardan biri olduğumu rahatlıkla söyleyebilirim. Sevindiğim bir şey varsa, o da, çoğumuzun yazdıklarında geyik muhabbetlerine konu edilecek denli ucuzlattığımız yazgısal sorunlarımızı sanatsal bir düzleme taşıyarak, onları gelecek kuşaklara gerçek birer edebiyat ürünü olarak sunma becerisi gösteren birkaç kişi içinde Fehim'in adını öncelikle belirtmek gerekir.

Şiir onun kanında vardı. Bu nedenle hiç kimseye özenmedi, öykünmedi. Kendi yolunu kendi bulan dağ ırmakları gibi akı akıverdi büyük şiirin denizine.

Sınırlı Türkçesiyle kaleme aldığı ilk şiirlerden tutun da yazdığı son dizelere değin o hep, ağır cüssesiyle çiğnediği yokuşlu Rodop yollarının ona anlattıklarını, bir evlat değerbilirliği ve duyarlılığıyla aktardı bize. Kendi felsefe potasında eritip kendi gönül süzgecinden süzerek yaptı bunu. Bu nedenledir ki onun şiirinde, özellikle Rodoplar, sadece tepeleri, kaynakları, ağaçları, çiçekleri ve daha nice güzellikleriyle değil de, bağrında barındırdığı insanların farklı farklı yaşantılarıyla ön plana çıktı hep. Baba ocağına ve yakınlarına olan bağlılığını dillendirirken, aşındırılmış kalıplardan yararlanmadı, nutuklar atmadı, bu duygunun kutsiyetini bayağı abartılarla çirkinleştirmedi; sevdiği kadına gönlünü açarken söz

Fehim Horozov (1954-2010)

cambazlığına gerek duymadı; haksızlıklar karşısında boyun eğip kadercilik oyunu oynamadığı gibi, yapay kahramanlar kılığına da bürünmedi; kalbinin bir yarısı doğduğu mekânda atarken, öbür yarısı bilinmeyen yönlerde kaybolup giden göç kervanlarının üzerinde yaralı bir kuş gibi çırpındı durdu. Çaresizlikten kurtlar gibi uludu, öfkeden kendi gırtlağına sarıldı kendi elleriyle. Olup bitenlerin suçunu başkasına yüklemeden önce ilkin kendi vicdan hesaplaşmasına yöneldi. Kanayan yaralarına kendi teninden kopardığı dokuları pansuman olarak kullandı. Kim ne der, nasıl algılar endişesine kapılmadı. Kısacası, rol yapmadı, yaşamını bildiği kurallara göre yaşadı.

İlk kitabı *Zaman Ayarlı Saat* (1980)'ten sonuncusu *Göğü Dayaklamak İsteyene Öğütler* (2006)'e değin yazmış olduğu yedi şiir kitabında da sürekli bu eksende kaldı. Bu onun doğduğu toprakla ve bu toprağın insanlarıyla kopmayan gönül bağlılığı sözleşmesinin yazılı ve kalıcı en kutsal kanıtıydı, kuşkusuz...

Ahmet Emin ATASOY

Hafıza arşivimden

Evet, hafıza arşivim beni çok geçmiş yıllara götürür.

1975-77 yılları arasında oda arkadaşıydık Fehim'le. Ben Kırcali Öğretmen Enstitüsünde eğitim alıyor, Fehim *Nov Jivot (Yeni Hayat)* gazetesinin Türkçe bölümünde çalışıyordu. Müthiş yaratıcı kabiliyeti olan biriydi Fehim. İyi bir insan, mükemmel bir dosttu. Rodop dağlarının ışığı saçına vurmuş, billur ırmakların suyu yüzüne yansımış, vücudu heybetli bir yiğit edası görünümünde. Çok okuyor, Türkçe ve Bulgarca paralel şiirler yazıyor, ufku geniş bir ozanın habercisiydi Fehim.

Şair doğmuştu.

Şair-yazar dostları ile buluştuğunda geceleri geç toplanırdı. Kadeh masasında anında bir servis peçetesine karaladığı şiiri sıcağına bana okur ve "Hoca, olmuş mu" diye görüşümü isterdi.

Şiir yazarak yatar, şiir okuyarak kalkardı.

Bir eksiği vardı, yazdığı şiirleri derli toplu muhafaza işini beceremezdi pek. Şöyle ki, sayfaları küçümsenmeyecek miktarda bir kitaplık şiirleri ceplerinde, masa gözlerinde, çöp kovalarında zayi olmuştur belki.

Fehim herkesin taşımadığı ilginç bir karaktere sahipti. Bağımsız olmayı sever, en ufak bir adaletsizliği tahammül edemez, bir ikinci şahsın işine karışmasına isyan eder, hayatı istediği şekilde yaşamasını isterdi. Haklının yanındaydı. Olumsuzluklara tavrı veya kalemi ile karşı durardı. Resmiyetlerden hoşlanmaz, her şeyi doğasına bırakır, sadelikten yanaydı. Fehim'i özel yapan bu vasıflardı zaten.

Verimli çağında zamansız aramızdan ayrıldı.

Yaşamla olan kredisini tükettiğine inanmak istemiyorum. Ölümsüzlüğe yelken açan şiirleriyle yaşayacağına, yaşatılacağına inanıyorum.

Ramadan SÖNMEZ

ИНТЕГРИРАНИЯТ ПЛАН ЗА ОБНОВЯВАНЕ НА АРДИНО

➔ *Продължение от миналия брой*

Спорт

Спортната и туристическата дейност в гр. Ардино (и общината) се организира и провежда от:

- Спортен клуб по тенис на маса „Юнак - 2005“
- Футболен клуб „Юнак - 2000“
- Клуб спорт с ученици „Алада“
- Туристическо дружество „Белите брези“
- Спортен клуб по бойни изкуства „Да дао“
- Клуб по борба „Вардар“, с. Горно Прахово.

Състоянието на спортната база в гр. Ардино не е добро. Спортната зала „Юнак“ се нуждае от основен ремонт, разширение и ново оборудване. От основен ремонт се нуждае и едноименният стадион.

В допълнение, градът се нуждае от няколко открити спортни площадки, както и от нови детски площадки. Силно пресеченият релеф и разпръснатост на кварталите налагат те да са поне 7 бр.

Култура

Основно средище на културата в гр. Ардино е народно читалище „Родопска искра - 1921“. В него се реализира библиотечното обслужване на населението, художествена самодейност и просветна работа. В момента се изпълнява проект по обновяване на сградата на читалището.

Етнографският музей в гр. Ардино съхранява факти от бита и ритуалите на местното население. Сградата е от края на XVIII век. Наскоро е реставрирана изцяло, а музейната експозиция е обновена. В двора е запазена и уникална сграда на някогашен барутен погреб (един от малкото в България).

Религиозните храмове в гр. Ардино (джамия и църква) са добре съхранени и поддържани средища на духовността.

Ежегодно, с решение на Общински съвет - Ардино, се приема календарен план за културните прояви в града и общината. В традиция се превърнаха „Майските културни празници“, „Есенните културни празници“, Коледни и новогодишни празници. В гр. Ардино, съвместно със Съюза на българските писатели, общината и Академия за европейска култура „Орфеева лира“, се организира Международен литературен форум „Братство“ с участие на известни творци от България и другите съседни държави.

В заключение, културната инфраструктура на гр. Ардино е в добро състояние, изпълнява основното си предназначение и с атрактивния си вид може да се включи и в туристически посещения.

Здравеопазване

Болничната помощ в гр. Ардино (и общината) се осигурява от многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ) „Ардино“ ЕООД, разполагаща с 60 легла, 19 лекари и 26 медицински специалисти. В плана за дейността на болницата от 2012 г. са изтъкнати сериозни проблеми:

- Хроничен финансов недостиг и задлъжнялост, породени от недофинансиране на дейностите - от НЗОК.
- Ниско заплащане на персонала (в сравнение с други лечебни заведения).
- Остаряла техника и липса на болнична информационна система.
- Амортизиран и неподдържан сграден фонд (отблъскващ пациентите).

За решаване на последния посочен проблем вече има осигурено финансиране по спечелен от общината проект. МБАЛ „Ардино“ по нормативно приетите критерии за отдалеченост на населените места от областната болница, попада в категорията „болници в отдалечени и рискови селища“ (по смисъла на Закона за лечебните заведения). Финансовите проблеми на болницата намират частично решение в ежегодна помощ от общинския бюджет в размер на 100 хил. лв. (от 2012 г.).

Системата за спешна медицинска помощ се състои от Център за спешна медицинска помощ - Кърджали с 8 филиала във всяка община. Филиалът в гр. Ардино разполага с 3 линейки и съответните реанимационни, лекарски, долекарски и транспортни екипи.

Доболничната медицинска помощ е организирана в 11 практики, но реално на разположение са само двама общопрактикуващи лекари. Многото незаети практики за доболнична медицинска помощ затрудняват сериозно нормалния диагностично-лечебен процес. Индивидуалните специализирани кабинети за доболнична медицинска помощ са 6 бр. Всички образователни институции разполагат със здравни кабинети - СОУ „В. Левски“, ОДЗ „Слънце“ и ЦДГ „Брезичка“. Денталната помощ се реализира от 11 практики.

на стр. 12

от стр. 11

Социални услуги

Социалните услуги се управляват от секторната „Стратегия за развитие на социалните услуги в община Ардино, 2010 - 2015 г.“. В този планов документ са разкрити многостранните нужди от различни социални услуги. Анализирана е съществуващата система и са изведени проблемите. Към тях е насочен пакет от стратегически цели и конкретни мерки.

Основна функция по администрирането има Дирекция „Социално подпомагане“ - Ардино. Основните институции за предоставяне на социални услуги в гр. Ардино са:

- Защитено жилище с капацитет 10 потребители (запълнен).
- Социално предприятие „Център за услуги в домашна среда“.
- Клуб на пенсионера.
- Дневен център за възрастни с увреждания - за 20 души.
- Обществена трапезария - обхванати 50 бенефициенти.
- Личен асистент.
- Приемна грижа.

За обществена подкрепа предстои стартиране на проект „Предоставяне на интегрирани социални услуги с цел превенция в ранна детска възраст и активно социално включване“. Ще се представят образователни, социални и здравни услуги на деца от 0 до 7 години. С малки изключения, материалната база на социалните услуги е амортизирана и се нуждае от обновяване (включително и от енергийно саниране). Освен гореизложените социални услуги, общинското ръководство счита за необходимо разкриването на Дом за временно настаняване на стари хора. Консултантът потвърждава тази необходимост, аргументирана от негативните демографски процеси в общината.

ОКОЛНА СРЕДА

Общинска политика
по отношение на околната среда

Носител на общинската екологична политика е секторната програма за опазване на околната среда, 2008-2013 г. Усилията са насочени към икономически просперитет в среда с устойчив екологичен баланс. Основните цели са:

Околна среда без рискове за човешкото здраве;

Съхранено природно наследство и биологично разнообразие в подкрепа на селско стопанство, туризъм и отдих;

Благоустроена селищна среда с много зелени площи;

Достатъчна по количество и с високо качество питейна вода;

Развитие на модерна икономика без вредни емисии.

Въздух

Община Ардино попада в относително чист район. Затова и не разполага със стационарен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух. Оценката на замърсяването се извършва чрез данни за емисии на вредни вещества, изхвърляни от точкови източници в атмосферния въздух и експертна оценка на база статистически и теоретични разчети. За определяне на конкретното състояние в отделни райони се провеждат измервания с мобилна автоматична станция, съгласно утвърден от ИАОС график. Анализът на наличната информация показва, че в Община Ардино замърсяването на атмосферния въздух се дължи основно на бита, селскостопански дейности и автотранспорта.

През зимния период, при безветрие, отоплението в битовия сектор с твърди горива води до натрупване в приземния слой на фини прахови частици, серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид. През летните месеци замърсяванията са главно от прах и неприятни миризми (породени от липса на канализации и неподдържани пътни връзки). Промишлената дейност е силно ограничена и не оказва съществено влияние върху замърсяването на атмосферния въздух.

В заключение, на територията на общината липсват значителни източници на замърсяване на въздуха.

Води

Повърхностните водни течения в гр.Ардино се формират от р. Ардинска и няколко нейни притока. Общото екологично състояние на повърхностните и подземните води на територията на гр. Ардино е оценено като добро. Повърхностните води са от втора категория (слабо замърсени). По данни на РИОСВ - Хасково, за поречието на Арда в някои проби се установява наднормено съдържание на нитрити, нитрати и амоняк. Основен източник е заустената битова канализация. Този проблем ще се реши с предстоящото изграждане на ПСОВ. По данни на Басейнова дирекция - Пловдив, р. Ардинска, след изтичането си от гр. Ардино, е една от трите критични зони на повърхностни течения в общината. Допълнителен риск създава амортизирания канализационен колектор, протичащ през вододайна зона. Решаването и на този проблем е включено в интегрирания ВиК проект на общината.

Твърди отпадъци

Община Ардино е включена в проекта за изграждане на Регионален център за управление на отпадъците (РЦУО) в гр. Кърджали. Предвидено е да се изгради претоварна станция в гр. Ардино, върху терена на съществуващото сметище в с. Светулка. С реализирането на проекта ще се ликвидира замърсяването с битови отпадъци на територията на общината. Градът е обхванат изцяло с организирано сметосъбиране. Проблем е амортизираната сметосъбирателна техника и необходимостта от подмяна и увеличаване на броя на съдовете за отпадъци. В момента общината въвежда система за разделно сметосъбиране.

Енергийна ефективност и ВЕИ

Темата за енергийната ефективност е широко осъзната и застъпена в политиката на община Ардино. Почти всички общински сгради вече са претърпели енергийно саниране. В гр. Ардино има значителен дял (32%) от жилища в блокове (533 жилища са в сгради на 4 и 5 етажа). Санирането им е належащо, но бариера ще бъде отсъствието в новата ПРСР на пряка финансова помощ за целта.

В сферата на намеренията е и широкото използване на ВЕИ - най-вече термопанели и фотоволтаични панели по покривите на сградите.

В заключение по екологичния раздел, състоянието на околната среда в гр. Ардино и в цялата община е нормално. Проблемите са установени и към тях са насочени конкретни инвестиционни проекти (ВиК, благоустрояване на уличната мрежа, озеленяване, енергийна ефективност, ВЕИ).

УСТРОЙСТВО И ИЗГРАДЕНОСТ НА ГРАДСКАТА СРЕДА

През 1960 година Ардино е обявен за град. Старото му име е било Егри дере (по името на протичащата през него рекичка). Застроените му части следват скатовете и тясната долина на р. Ардинска. Формирала се е компактна градска част в ниската зона и дисперсни квартали - махали по страничните скатове. Компактната част е силно издължена по оста на реката (около 2 км. дълга и 0,8 км широка).

Преобладаващото застрояване е от свободно стоящи къщи в индивидуални парцели. За разлика от изразените квартални структури в равнинните селища, тук се формират линейни структури по обслужващите улици. Големите денивелации и наклони са наложили изграждането на подпорни стени по високите зони на уличните коридори. Речната долина формира тераси с равнинен релеф с много малки наклони. Тук са разположени почти всички обществени сгради, както и жилищните блокове (сгради на 4 и 5 етажа). От всички 821 жилищни сгради в гр. Ардино (към 2013 г.), 162 са едноетажни, 531 - двуетажни, 102 по на три етажа, 17 - четириетажни и 9 - пететажни. Панелното строителство, макар и в умерени размери, не е подминало и малкото градче Ардино. Тук има 12 панелни блока със 189 жилища (9 пететажни и 3 четириетажни).

Ардино има изявена централна зона с площад „Родопи" (макар и малък). По него тангират районният съд, джамията, пощата, централния парк с читалището и сключено жилилщно застрояване с търговски партер. Чрез моста през р.Ардинска, към централното пространство е приобщена и сградата на общинската администрация. Макар и с частично проведени решения, проблемът „достъпна среда" стои отворен. Решаването му следва да стане „хоризонтална цел" при всеки инвестиционен проект за обновяване на уличната мрежа, парковите пространства, обществените сгради, междублоковите пространства и дори частните жилищни сгради.

Югозападно от центъра е разположен сграден комплекс на бивше военно поделение, очакващ своето преосмисляне и адаптиране за нуждите на града. Изготвеният подробен устройствен план предлага около 40% от територията за централна устройствена зона (с предимно обслужващи функции), паркинг за 70 коли и басейн в паркова среда и допълнително озеленяване. Други 40% са отредени за ново малоетажно жилищно строителство. Останалите около 20% са предвидени за смесена обслужващо-производствена зона (чисти производства и обслужващи функции). Освен че е малка по площ, последната зона е разделена на два участъка. Това би възпрепятствало формирането на необходимия за града индустриален парк, който да привлече жизнено важни инвестиции в атрактивни работни места. Консултантът предлага преразглеждане на първоначалното решение за съдбата на този ценен за гр. Ардино териториален резерв.

Градът има, макар и малка, изявена индустриална зона. Тя се намира северно от центъра, по поречието на р. Ардинска. Теренните резерви за разширяване са по течението на реката. Пространствен ограничител е локализацията на бъщещата ПСОВ.

Като цяло, изградената среда се вписва хармонично и „миролюбиво" в живописния ландшафт на речната долина.

Силно пресеченият релеф е пречка не само за строителството на сгради, но и на съпътстващите инфраструктури. Уличната мрежа преодолява наклоните с частични серпантини и множество тупикови клонове, осигуряващи достъпа до къщите, „накацали" по склоновете. Това означава само една опция за достъп и висок риск при аварии. Това означава още голямо внимание и адекватно поддържане на улиците в града. Главната улична мрежа се формира от „у" образната входно-изходна улица „Бели брези" и единственият уличен ринг в централната зона, формиран от ул. „Републиканска", ул. "Шипка", ул. „Първи май" и част от ул. „Иван Вазов". Другите по-важни събирателни улици са „Орлови скали", „Родопи", „София" и двете паралелни на реката от центъра надолу - ул. „Тютюнева" и ул. „Пирин".

С изключение на военния терен, компактната зона на гр. Ардино е с изчерпани териториални резерви за ново строителство. Предвид негативните демографски тенденции, потребност от такова не би могла да се прогнозира от чисто количествена гледна точка. Но от гледна точка на качество и стандарт, градът ще се нуждае от ново строителство. Освен за жилищни нужди, потребност от ново строителство ще възникват и по повод производствени и дори обслужващи функции. Засега отговор на такива потребности е даден с процедирани ПУП - ПРЗ в зоната на кв. Любовна чешма (за жилищни нужди) и североизточния край на града, в терасата на р. Ардинска - за производствено-складови функции.

ЖИЛИЩЕН СЕКТОР

Общи параметри на жилищния фонд

По данни от последното преброяване (2011 г.), населението на гр. Ардино (3455 човека) разполага с 1660 жилища със 131 хил. м^2 полезна и 103 хил. м^2 жилищна площ. На база всички жилища, потреблението е над средните европейски стандарти (420 ж./1000 обитатели) - 480 жилища на 1000 обитатели, около 30 м^2 жилищна площ на човек и 2,1 обитатели на жилище.

Отчитайки големия дял необитавани жилища (21,4%), реалното потребление е значително под приетия стандарт. Пресмятайки този показател само на база обитавани жилища, стойността пада от 480 на само 341 жилища на 1000 обитатели.

Трайните негативни тенденции в демографското развитие на общината формират и тенденция към увеличаване на дела на необитаваните жилища. Дори и в общинския център гр. Ардино, над 21% от жилищата (330 бр.) са без постоянни обитатели.

Благоустроеност на жилищата

Всички жилища в гр. Ардино, с изключение само на 8 бр., са електроснабдени. Статистиката отчита и 1598 жилища (96,2%), свързани с обществена канализация, но всъщност част от тях са на попивни и септични ями. Градът има над 100 жилища, които още не са свързани с канализационната система. Високият дял жилища, обслужен с обществена канализация не допринася пряко за висок стандарт на благоустроеност, защото отпадните води все още се заустват директно в повърхностните течения. Проблемът ще се реши с реализирането на интегриран воден проект, предвиждащ изграждане на ПСОВ, наред с обновяване и разширяване на ВиК мрежите в обхвата на целия град.

По отношение на водоснабдяването, изградеността е значително по-висока. Към 2012 г., само около 50 жилища в отдалечените квартали - махали нямат водопровод.

на стр. 14

от стр. 13

Големият проблем е в амортизираните водоснабдителни мрежи и големите загуби на питейна вода - над 56%. Общата дължина на водопроводната мрежа в града е 46,9 км, като 70% е с азбесто-циментови тръби. Едва 6% (2,8 км.) са с надеждните полипропиленови тръби. Така се формира потребност от почти цялостна подмяна на мрежата в града.

Обобщената оценка на ВиК сектора е, че той е със сериозни дефицити както във физическата си изграденост, така и в качеството на услугите. Този факт има негативни последици в най-малко две посоки - жизнен стандарт и екология.

Важен елемент на благоустрояването е и отоплението. Над 91% от жилищата се отоплявят с твърди горива (дърва и въглища). Други 7% са на електричество. Останалите около 2% са на газ, нафта и локални парни инсталации на пелети.

Друг важен фактор на жилищния стандарт е енергийната ефективност на жилищата. Мерките за енергийна ефективност следва да са приоритет не само в общинските планови документи, но и в жилищните планове на обитателите.

Площни характеристики и жилищна осигуреност

Жилищният фонд от общо 1660 жилища има 130,6 хил.м^2 полезна и 102,9 хил. м^2 жилищна площ. Това осигурява един добър статистически стандарт на жилищно потребление - средно по 480 жилища на 1000 човека и близо 30 м^2 на човек жилищна площ. Но това статистическо потребление не е благодарение на реален висок жизнен стандарт, а поради обезлюдяване и много необитавани жилища. Реалното жилищно потребление, изчислено само на база „обитавани жилища“, е много по-ниско - само 341 жилища на 1000 обитатели и под 15 м^2 жилищна площ на човек (при 21,8 м^2 средно за страната).

Основният извод от площните характеристики и статистическото потребление на жилища е неблагоприятен - гр. Ардино има достатъчно жилищен фонд и площи, които могат да осигурят добри количествени характеристики на жилищен стандарт, но поради многото необитавани жилища, реалното потребление е значително под средното за страната.

Община Ардино разпознава проблема, но не разполага с цялостна информация за хората с остър жилищен проблем. Идентифицирана е и нуждата от нови социални жилища, но в момента няма работещ механизъм за създаването им. В новата оперативна програма РСР ще има финансируема мярка за тази цел. Потребността вече има и подходящо устройствено решение - бившето военно поделение.

ПРОЕКТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА АРДИНО

Равносметката от първия планов период като член на ЕС е 6 големи проекта по Програмата за развитие на селските райони - мерки 321 и 322, на обща стойност 16,6 млн. лв., още над 20 проекта по оперативните програми за 8,3 млн. лв. и други 15 проекта по ПУДООС, СИФ към МТСП, ФАР и други донорски програми на обща стойност около 3 млн. лв. Отнесена към общинския бюджет за тези 7 години (около 45 млн. лв.), стойността на привлечените по проекти средства (близо 27,9 млн.лв.) покрива дял от 66%.

С реализираните проекти по селската програма е рехабилитирана значителна част от общинските пътища, обновена е средата за спорт и отдих на населението, обновена е централната част на града, обновени са значимите публични пространства.

Доказателство за активно търсене на всички възможности за финансиране е и фактът, че извън ПРСР са спечелени още над 20 договора на обща стойност 8,3 млн. лв. Най-значими проекти са тези по ОПРР:

- Реконструкция на вътрешна ВиК мрежа на кв. Здравец, гр. Ардино.
- По Дяволския мост - към райските пътеки в Ардино.
- Подобряване на сградния фонд на образователни институции.
- Укрепване на бреговете на река Ардинска (извън града) и възстановяване на речни прагове с цел предотвратяване на наводнения.

Най-много на брой са спечелените проекти по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ - 6 проекта на обща стойност около 800 хил. лв. Два от проектите са на частни фирми по Оперативна програма „Конкурентоспособност на българската икономика“. Следва да се отбележи и проекта по Оперативна програма „Административен капацитет“ - „Компетентна и мотивирана общинска администрация в услуга на гражданите“ (81 хил. лв.). Този проект е залог за повишаване на управленския капацитет на общинската администрация.

В допълнение, общината има изработени и чакащи одобрение още 23 проекта за инфраструктури, енергийна ефективност, социален сервиз, екология.

И през новия планов период, основен източник за финансиране на инфраструктури и селищни среди в селските райони, ще продължи да бъде ПРСР. Сегашните мерки, осигуряващи това финансиране (313, 321 и 322), се обединяват в една нова Мярка „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“. Предварителните разчети отреждат около 545 млн. евро от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГР. АРДИНО ДО 2020 г.

Интегрираният план за обновяване (ИПО), този уникален план за гр. Ардино определя рамката за развитието му в програмния период 2014-2020 г., като интегрира икономическите, екологичните, социалните и инфраструктурните аспекти на желания устойчив и балансиран растеж.

ИПО Ардино отразява новите политически директиви на ЕС за интегриран подход, ориентиран към потенциала и залагащ на партньорства, пространствена и времева координация, както и концентрация върху ограничен брой приоритети в условията на глобална криза.

Акцентите в новата визия отразяват необходимите промени, които трябва да настъпят, за да се гарантира изпълнението на заложените приоритети в изготвените и приети стратегически документи от по-висок ранг - повишаване на стандарта на живот, подобряване на системата за управление на общината.

Жителите на гр. Ардино искат да имат град с „интензивно и балансирано развитие“, „с привлекателна среда за живеене, отдих и бизнес“, град, предоставящ богати възможности за пълноценна жизнена кариера.

ЖЕЛАНАТА КАРТИНА ИЛИ ВИЗИЯТА НА ГРАДА

Град Ардино - сплотена общност с устойчиво развитие, базирано на:

- **Балансирана икономика с модерна индустрия и селско стопанство.**
- **Повишен жизнен стандарт и качествени услуги.**
- **Съхранен и развит човешки потенциал.**
- **Оползотворяване на туристическите ресурси.**

Да постигнеш мечта

Пореден голям успех на учениците от СОУ „Васил Левски” - Ардино

На 15.11.2014 г. в Кърджали се проведе регионално състезание „Евроскола“, организирано от информационното бюро на Европейския парламент в България, в сътрудничество с МОН и регионалния инспекторат по образование. В него участваха 11 отбора от ученици на възраст между 16 и 18 години от областите Кърджали, Хасково и Смолян. Организатор на състезанието бе информационното бюро на ЕП в България, а домакин - община Кърджали.

Знанията на младите хора оценяваха евродепутатите Владимир Уручев, Илхан Кючюк и ръководителят на информационното бюро на ЕП в България Теодор Стойчев.

Бяха отличени шест отбора, сред които СОУ „В. Левски“ - Ардино.

Ардинското СОУ беше представено с отбор от петима единадесетокласници от профил „Природоматематически“, с интензивно изучаване на английски език.

Станислав Дойновски, Соня Симова, Ерсин Дурмуш, Сийка Панайотова и Мирослав Хаджиев, с ръководител Фиданка Кисьова, демонстрираха отлични познания и умения за динамичен дебат по програма „Еразъм +“, формулираха ясно тезата си на български и на английски език, като я подкрепиха с аргументирани доказателства. Авторитетното жури оцени високо задълбоченото познаване и интерпретиране на фактите и способността на учениците да мислят креативно и да

работят в екип при отговорите на зададените им въпроси.

Спечелвайки състезанието, отборът ни извоюва квота за 24-ма ученици по програмата „Евроскола“, която предоставя възможност на участниците ни да прекарат един незабравим ден в Европейския парламент.

Стартира проект „УЧЕНИЧЕСКИ ПРАКТИКИ”

СОУ „Васил Левски“ в Ардино се включи в проект „Ученически практики“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Кметът Ресми Мурад и директорът Аника Петрова подписаха договор за провеждане на практическо обучение, по силата на който общо десет средношколци по специалност „Оперативно счетоводство“ в продължение на 5 месеца ще придобиват съвременни професионални умения в отделите на общинската администрация.

Човек е създаден да мисли

Мисълта със сигурност изпреварва членоразделната реч. Защото словото е рожба на мисълта, която зрее у всеки човек. Отначало не толкова рафинирана, често трудно разбираема за самия си автор, но впоследствие все по-култивирана, за да стигне връх в смислено, логично, изящно и фино слово - изкуство.

Мисълта е безбрежна в развитието си. Тя може да достигне космически висоти. Може да прелети далечни разстояния и да взриви със заряда си хиляди хора, може да ни доближи до тайните на живота в минути на самотни звездни нощи.

Мисълта е живо същество, което може да бъде възпитано и култивирано.

Мисълта не остарява никога. Тя е вечно млада и свежа, дори смъртта се страхува от нейното безсмъртие.

Човекът използва мисълта, за да открива света и да го прави по-добър за живот. За разлика от животните той не изживява дните и нощите си само в мисъл да оцелее, а да използва оцеляването по най-добрия начин: да се образова, да се издига в името на общото благо, да остави следа след себе си. И то най-добрата. За подобни хора като епитаф в края на земния им път най-добре ще стои мисълта на Паскал: „Човек е създаден да мисли“.

Природата, светът са безсилни пред човешката мисъл. И ако някога те ни напомнят за себе си не по най-добрия за нас начин, то е само защото иска да събуди приспаната дори за миг мисъл.

Не, не красотата, нито дори любовта, ще спасят света. Ще го спаси мисълта, която ражда и красотата, и любовта между хората.

ОГНИЩЕ ЗА БЕЗКРАЕН ПРАЗНИК

Клуб за народни танци „БАЛКАНИКА”

Балканските народи имат изключително богати и разнообразни танцови традиции. Всеки от тях се слави със своите специфични танци и хора, които отразяват своята история, култура, нрави и обичаи.

Българският народ през вековете е създал голям брой народни хора, игри и танци с най-разнообразна хореография, ритми, форми и строеж.

Цялото това многообразие наред с прекрасните автентични фолклорни мелодии карат хора от всякакви възрасти, пол и професии да се разтоварят от напрегнатия делник, потропвайки кръшни хора и танци.

След напрегнатия работен ден и ежедневното стоене пред компютъра всеки човек и особено дамите имат нужда от малко раздвижване - във фитнес залата, залата за аеробика или танци.

Сплотени и амбициозни дамите от клуба за народни танци „БАЛКАНИКА“ - Ардино, с ръководител-хореограф Никола Величков, предпочетоха танците, за да бъдат едно огнище за безкраен празник. С удоволствие и усърдие правят всяка една репетиция и участват в различни общински прояви, фестивали, форуми и други събития.

Формация БАЛКАНИКА в състав: Мариана Иванова, Джанан Халилова, Катя Хаджиева, Росица Чавдарова, Нилгюн Алиева, Румяна Димитрова, Десислава Димитрова, Лейля Байрамова, Снежана Аврамова, Нейлян Сарали, Зюлфие Ибрямова, Ажда Реджебова, Светлана Карамфилова, Краси Хаджиева, Къймет Солак, Светла Атанасова.

Има кратки пътища към щастието и танцуването е един от тях... Танцуването е малка лудост, която им причинява много добрини!

Да танцуваме!

`Менюто` на БАЛКАНИКА...

ЗА ТЯХ

Севда Бодурова: Това са най-нежните, най-сладките и най-красивите дами на Ардино! Бъдете здрави и все така да ни потропвате...

Иван Дойновски: Красота, стил и изящество!

Весела Георгиева: Страхотни сте момичета! Много се радвам, че ви има. Продължавайте все така да съхранявате богатите български традиции!

Ардински глас
РАЗПРОСТРАНЯВА СЕ БЕЗПЛАТНО!
Главен редактор
Саффет Ерен
0889 301 592 • ard_glas@abv.bg
„Ардински глас“ е месечно двуезично издание на Общинска администрация и Общински съвет - Ардино
Адрес на редакцията
6750 Ардино, ул. „Бели брези“ № 29